

# SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

## KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

**Hirdetési ár:** Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beigtatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.  
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,  
és J. Haasenstern és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

## Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel,  
NAGY FÉLÍVEN.

## ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre . . . . . 1 frt.  
Félévre . . . . . 2 „

## Előfizetési fölhívás

## „SZÉKELY HIRLAP“

politikai s vegyestartalmu közlöny

1870-ik évi folyamára.

Lapunk eddig követett elvének megtartásával gondoskodtunk a tartalom érdekesbitéséről.

A leszállított előfizetési árak a következők:

Egész évre 4 frt o. é.

Félévre 2 „ „

Negyedévre 1 „ „

AZ ELŐFIZETÉSI PENZER ARÁNYA TRÁDÍK  
József, helybeli könyvkereskedésbe, akár Imreh Sándor, főtanodai nyomdászhoz utasítandók, M.-Vásárhelyre.

Hat előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

## A „Székely Hirlap“

szerkesztősége.

## Maros-Vásárhely értelmes közönségéhez!

(Sz.) E lapok egyik multévi cikksorozatában föl voltak tüntetve azon előnyök, melyek a városra a szesz és pálinka megdíjaztatása folytán, háramlanak. Ki volt mutatva, hogy a vasut közeledtével oly kötelességek néznek e nemes városra, melyeknek betöltését az idő vizsgálta, melyeknek betöltésére csak is ez önmegadóztatás által lehetünk képesítve.

A szavak ideje letelvén: most a tettek napja következett be. Azon önkéntes adónak, melyet a város képviselőtestülete önzetlenül magára és így e város összes polgárságára kirótt, beszédese előtt állunk. Itt az ideje, hogy bebizonyítsuk: vajon képesek és elég érettek vagyunk-e arra, hogy saját filléreinket odaadózuk a köznek nagymérvű javára, — mert azon re-

mélt nagy haszon, mely ez önmegadóztatásból a város közügyeire néz: a polgárság filléréiből telik ki.

Jól tudjuk, hogy vannak konkolyhintők, kik a gyűlölség, a gyanúsítgatás, a roszakarat magvait szórják a polgárság szívébe ez egész intézmény ellen.

E konkoly-hintőknek egy részben igazuk van, mert az áldozat, melyet a polgárság önmegadóztatása által magára vállalt: tetemes. Csak azt ne feledjük, hogy ez áldozat teljes mértékben ismét magára a polgárságra fordul vissza. A befolyt jövedelem teljes hasznát maga a polgárság élvezi. A ki tehát ez intézmény ellen izgat, vagy azt roszakaratu sugalmazással, az adózási tárgy rejtegetésével és csempészetével gyöngíti, meggyöngyíti: magának sége, roszakarója, károsítója.

Akarjuk hinni, hogy e város értelmes polgársága be fogja látni, hogy saját ellenségeinek hitelt adni annyi, mint önmaga ellen emelni föl a fegyvert.

A megdíjaztatás haszonbérbe adása nem sikerült. A vállalkozók visszariadtak a kezdeményezés nehézségeitől s az első ellenszenv élének nem mérték magukat kitenni. „Hadd kezelje ez adó-behajtást eleinte maga a város, — majd, ha hozzá szoknak az emberek, inkább megkísértem“ — szólhatott egyik-másik magában.

Én e vállalkozási félsznek is csak örülni tudok. Az a haszon, melyet a vállalkozó huzott volna: így szintén a városra esik. S épen, mert a haszon mind a miénk marad: elismeréssel adózom azon férfiaknak, kik elég bátrak, hogy ne mondjanak vakmerők valának a keblü kezelésnek és a kezdetnek nehézségeit magukra vállalni, s mint valami „ágyutöltelék“ első rohantak a tűzbe. A város értelmes polgársága bizonyára hasonló elismeréssel lesz irányukban, s mindnyájan igyekezni fogunk, hogy terhes föladatainkban inkább kezükre dolgozzunk, mint, hogy gátoljuk őket!

Itt közöljük azon fölhívást is, melyet a városi tanács kiadott:

5185—1869.

## Hirdetmény.

Miután a magy. kir. belügyminiszter ur 6 nméltósága által ezen sz. kir. város bel- és külte-

rületén a szesz és pálinka utáni fogyasztási adó beszedésére, úgy szintén a szesz és pálinka korcsmárlási kizárólagos jognak élvezetére engedély adatott, és a kihasznóbéresítés sikertelen megkísértése folytán a városi képviselőtestületnek mai napon kelt határozatával ezen haszonvételek keblü kezelése rendeltetett el: Ezennel köz tudomásra hozatik: miszerint az elrendelt keblü kezelés megindíthatása tekintetből a város területén létező szesz, pálinka és finomított italok, gyárakban, árudákban kereskedésekben és minden magánosnál e végre kiküldött bizottságok által össze fognak iratni, és a szükségelt ellenőrzés végett a megkívántató intézkedések áletbelépnek.

Ezen fogyasztási adóból és korcsmárlási jogból befolyó jövedelem katonai laktanya és állandó magyar nemzeti-szinház építésére és közlekedési utak nyitására fordítatik, s miután ez által a katonai beszállásolásból a polgárságra nehezülő legsúlyosabb terheknek megszüntetése, a városnak felvirágoztatása van biztos kilátásba helyezve: elvárja a városi képviselő testület az összes polgárságtól, s minden rendű lakostól, hogy a fenti jövedelmek használatására részéről is talian 30-kán, a Tanács.

## Belföld.

— A „Pesti Napló“ mult évi utolsó száma kegyeletos szavakban emlékszik meg gr. Batthyány Lajosról, a nagy nemzeti vértanúról. s számára emlék-szobor föllállítását indítványozza, a szerkesztőség 100 frttal nyitván meg az aláírást. Hisszük, hogy a nemzet nem fog késni a kegyelet és hála adójának lerovásával.

— Kossuth Lajos nyílt levelet intézett Vidacs Jánoshoz, mint a honvéd-rokkantak házána indítványozójához, köszönetet mondván e nemes kezdeményezésért s maga 1000 frankkal járulván a honvédek házához. Egyszersmind fölhívja a nemzetet, hogy vegyen részt ez adakozásban s minden adó—forint után rójon ki magára 5 krt, a nagy czél így bizonyára el levén érhető.

— A kolozsvár-marosvásárhelyi vasuti rész fölmérési munkálatait már a kolozsvári határon is megkezdtek s erélyesen folytatják.

— A zerdélyi muzeum-egylet 1870-dik rendes közgyűlését 1870. év február 14-és 15-dik napjain fogja megtartani, a t. cz. egylet-tagok sziveskedjenek e fontos gyűlésre minél számosabban megjelenni. Kolozsvárt, december 30-kán 1869. Az igazgató-választmány.

— A tanári fizetések felemelését régóta sürgették. Miat a hivatalos lap írja, jan 1-étől kezdve a tanulmányi alaphól fizetett tanárok évdijait a közoktatásügyi miniszter fölemelte. Jövőre a jogakadémiai rendes tanárok 1500 frtot és 150 frt lakpénzt, a rendkívüliek 1200 frtot és 120 frt lakpénzt kapnak. A buda-pesti gymnasiumoknál a tanárok fizetése ezentul 1200 frt



esz, a pozsonyi és löcsei tanároké 1100 frt, a többi vidéki gymnasiumnál 1000, ezeken kívül az igazgatók 300 frtnyi pótlékot kapnak. E fizetés-felemlés évenként mintegy 30,000 frtot igényelt.

— „Az „igennel“ szavazott képviselők közül többen“ aláírással helyreigazító észrevételek jelentek meg a „K. K.“ közelebbi számában azon — általunk is fölemlített — tudósításra vonatkozólag, melyet a „K. K.“ a kolozsvári képviselőtestület azon gyűléséről hozott, melyben Jakab Elek „Kolozsvár város története“ című pályanyertes művének kiadásai helye döntött el. Ez észrevételek állítása szerint a kolozsvári liceumi nyomda próba-mutatványa ép oly diszes, mint a bécsi Holzhausené, — s ez esetben magunk sem látjuk indokolva, hogy miért kelljen azon tetemes pénzösszeget Bécsbe vinni, ha épen oly szép kiállítást lehet eszközölni itt miköztünk és ezáltal a hazai ipart emelhetjük. Azt, hogy mily viszonyban áll az író a kolozsvári nyomda igazgatójával: csakugyan nem lehet érvképen fölhozni.

— Pesti levelezőnk írja, hogy a Kisfaludy-társaság m. év. decz. 29-dikén tartott havi ülésében a lapok szerkesztőjének székfoglalója, „A szabadelvűek“ című satira, heves vitára adott alkalmat. A satira ugyan is az ál-szabadelvűeket ostromozza, s ezek között nagy részük levén a „szabadelvű baloldaliak“-nak is: ezeket sem igen simogatja. Tóth Kálmán ennek folytán föl szólalt az ilyen „pártköltemények“ fölolvására ellen, Szász Károly, Gyulai Pál és Greguss Agost azonban kimutatván ez indítvány illiberalizmusát, mely a költő egyéni jogaiba vág s meggyőződését korlátozza: a társaság nem kívánt szavazni az indítvány fölött s napirendre tért. Ugyan a satirában érintve vannak.

### Kimpulung.\*)

Ha valaki azt kérde tőlem, hogy mióta laknak Havasalföldön magyarok, én kezembem a román történelemmel azt felelem, hogy a mióta Negru vóda Fogaras földéről a mai Muscelmege fővárosába Kimpulungra áttelepedett, azóta a székely-magyar kivándorlás korunkint, hol kisebb, hol nagyobb mérvben, egészen a mi napjainkig szakadatlanul tart. A havasalföldi magyarok története tehát Negru vóda új országának Oláhországnak történetével épen egy idős. Ezt mondhatjuk az ott lakó szászokról is. E rövid történelmi vázlatban, reményem, sikerülni fog kimutatnom, hogy az ottani magyar és szász elemet nem nevezhetik a román testvérek más értelemben jövevényeknek, venetici, mint önmagukat. Együtt vándoroltak ki oda őseik korunkint Erdélyből, s együtt élték és szenvedték át ott a legviharosabb idők.

Mikor vándorolt ki Negru vóda Fogaras földéről a Kárpátok tulsóoldalára, a Dimbovieza és Argyes forrásaihoz, e kérdésre ma sem birunk határozott felelettel. Némely történetírók 1215-re, mások 1240-re és mások ismét 1290-re teszik a kivándorlás idejét. Nézetem szerint legelfogadhatóbb az a vélemény, hogy a 13-ik századnak említett éveiben mindannyiszor történt kivándorlás, még pedig nem csak a románok, hanem a magyarok és szászok részéről is, habár ez utóbbiak részéről kisebb mérvben is.

Másik fontosabb kérdés annak meghatározása az, hogy mi ok indíthatta a románokat s velők a magyar és szász nemzetnek fiait ezen kivándorlásra? Ariceszku a következőkben foglalja össze a kivándorlás okait: „A magyarokkal és szászokkal való villongás; mert ezek irigyelték

a románok vitézségét, a magyar királyok által bőven adományozott jogaikat és kiváltságaikat. A rom. kath. püspökök térítési buzgalma, röviden:

„A magyarok tulzó követelése, a szászok szolgai gonoszsága, a rom. kath. püspökök neveltséges és türehtelen térítési buzgalma, a tatároknak Európába való feltűnése, kegyetlenkedése, de leginkább a honvágy indították arra Negrut, hogy őseinek székhelyére visszamenjen.“

Hogy a magyaroknak és szászoknak a románok elleni irigykedése elegendő ok lehetett volna arra, hogy Fogaras kies vidékét Kimpulung rengetegekkel cseréljék fel, ez oly üres állítás, a mely az alább épen Ariceszku által felhozandó érvek előtt önként porba esik.

Ugyanis, ha a románok a magyar királyoktól nagyobb kiváltságokat jogokat birtak, ez esetben, nem kívándorolni, hanem még inkább ragaszkodni kellett volna a hazához, a melyben ők e jogokat élvezték. Hisz maga Ariceszku írja, hogy: „A Negri táborában mindenféle emberek valának, u. m. szászok, magyarok és románok; azonban a román három rész volt, a szász magyar pedig csak egy rész.“ Tegyük fel tehát, hogy pl: 1240-ben százezeren vándoroltak volna ki, ebből 25 ezer magyar, szász vagy rom. katolikus volt. Igen, de lehet-e józan észszel képzelni, hogy ha a magyarok és szászok gyűlölték volna a románokat, felkerekedtek velük és elmentek volna, hogy új hazát alapítsanak azokkal, a kiket gyűlölték? Oly állítás ez, a melyet megezáfol magának Oláhországnak történelme, a mint látni fogjuk. — De:

Nem idézte elő a kivándorlást a térítési buzgalom sem, mert ez esetben a római kath. magyarok és szászok bizonyosan nem vándoroltak volna ki egy olyan ó hitű fejedelemtől, a ki kész volt inkább hazáját elhagyni, mintsem hitét megtagadja és áttérjen a rom. kath. hitre. Ha a románok, magyarok és szászok között vallásos gyűlölet uralkodott volna, Negri vóda aligha magyar rom. kath. nőt vett volna és bizonyosan nem lett volna kedve új hazájának székfoglalására. Negru vóda egy rom. kath. templomot is épített neje Anna részére, erős kőfallal vevén azt körül, mind román kőből és téglából. Romula várának romjaiból, hogy „egy templomnak romjai ma is állnak, a mely templom két részre volt osztva, az egyik rész Anna fejedelemtől számára, rom. kath. szentekkel, a másik rész Negri számára, ó hitű szentekkel.“ Ugyanazon föld alatt két külön felekezeti pap olvasta az evangéliumot, az egyik latin, másik nemzeti nyelven. „Ő írja tovább, hogy: „Negri Argyesen is két templomot épített, egyiket a maga, másikat neje számára.“\*) és hogy Negri vóda felosztotta a földet román és idegen harcosai között, kik őtet az országba bekisérték és nagy vállalatában segítették. „Mind ezt maga Ariceszku elismeri, miből világosan kitetszik, hogy ezen időben nemzetiségi és vallásos gyűlölködésről szó sem lehetett, mert ha lett volna, azon esetben a katolikus magyarok és szászok az ó hitű román fejedelemtől és románokkal ki nem vándoroltak volna, sem az ó hitű román fejedelemtől katolikus magyar, szász vándoroknak templomot nem épített volna, földet nem osztott volna. — Ariceszku írja tovább, hogy nem csak Kimpulungon, hanem Argyesen is épített Negru vóda templomot az ó hitű templommal szemben; miből önként következtethetjük, hogy a katolikus elem Argyesen is felesszámmal telepedett le, és hogy „a szászok és magyarok, kik 1290-a Negru vódával vándoroltak ki, a városnak t. i. Kimpulungnak közép-pontját foglalták el és így annak mintegy testét képezték, karjait pedig a románok és szlávok,“ a miből ismét azt következtethetjük, hogy az új román államnak a magyarok és szászok mintegy polgári osztályát képezték.

\*) Vailant Kimpulungról írva, ezeket is mondja: „A rom. katolikusoknak itt minden időben volt templomuk, a Radu Negru templomában láttam ezen fejedelemtől képét, arannyal és ezüsttel szegélyezett hosszú öltözetben, ezen felül magyar mente.“

\*\*) „Nyágo vóda képét láthatni magyar öltözetben, fején gyöngyökkel ékített koronával“ írja Vailant az argyesi ó hitű nagytemplomról, melyet Nyágo épített 1516-ban.

ték, iparosok voltak, és mint ilyenek a voda és románok által tiszteletben tartottak.

De legközelebb foghatóbban meggyőzhetnek minket a magyar és szász elemnek az új román hazában fontos voltáról és azoknak a románokkal való testvéries egyetértéséről magának Ariceszknak következő szavai: „A katolikusok, szászok és magyarok idővel annyira elszaporodtak, miszerint 1400—1500 között a magyarok és szászok száma egyenlő volt Kimpulungon a román-szlávokéval és a kath. fejedelemtől befogatása által az a szokás léptetett életbe, hogy a városbírája egy évben a román-szláv, más évben pedig a magyar-szász polgárok közül választott.“ — Sőt maga a bíróválasztás annyira a katolikusoktól függött, hogy egyenesen a lett a kijelöltek közül bíró, a kit a katolikusok pártoltak, a mint ezt alább igen részletesen látni fogjuk.

A felhozottakból, úgy hiszem mindenki átláthatja, hogy a kivándorlásnak nemzetiségi és vallásos gyűlölködés legkevésbé sem volt alapoka, hanem igen is a kunoknak és tatároknak gyakori becsapásai és pusztításai, kik elől a Barcaság és Fogarasföld vegyes népe u. m. magyar-román és szász együtt kezefogva a Kárpátok rengetegei között kereste menedéket és együtt alapították meg az új románországot.

Hogy mi okozta később a magyar és szász elem meggyengülését; kipusztultak-e ezek végkép vagy bennebb és benyomultak az országba, a románokkal és ott újabb, meg újabb tért foglaltak: ezt alább látni fogjuk, de előbb lássuk a Bíróválasztást Kimpulungon.

Koós Ferencz.

### A városi képviselőtestület

jan. 3-dik ülésében az elnök üdvözlővén a tagokat s az ég áldását kérvén a testület ez évi működésére, kitűzte a szavazást a Szőlősi Sámuel lemondása által megürült város gazdai állomásra; a szavazás eredménye lón, hogy 33 szóval az egy megürült negyed-felügyelői állomásra pedig 38 szóval, Nagy Márton választott meg.

Az ülés főtárgya azonban azon bizottmányi jelentés fölötti tanácskozás vala, mely szerint a szesz-megdíjaztatása, árverésileg haszonbérbe nem adathatván, — keblileg lenne kezelendő. A javaslat általánosságban elfogadhatván, a részletes tárgyalás folytán a főbbvonásokban a következő kezelési módokat állapítottatott meg.

Az egész kezelési egy — a képv. testület kebeléből választandó — 9 tagú felelős bizottmányra lesz bízva, mely négy negyed-biztos és 10 pandur által fogja a város területén elhasznált szeszt megadóztatni, és pedig oly móddal, hogy e hó 7-én (az árusoknál) és 8-án (a magánosoknál) számba veszi a létező szesz-készletet s egyszer az összes mennyiséget lepecsételi; a szeszgyárak befelé való árulása megszűnik, — saját szükségletükre azonban, 8 napra, díj mellett, az illető mennyiség főnhagyatik; a jelenlegi pálinka-árulásokban az eladás 8 napra, díj mellett, megengedtetik; a kereskedőknél találtató finomított szesz-italok lepecsételtetnek, s az érték járó díj azonnal beszedetik; a magánosoknál levő szesz és pálinka, saját szükség-jetre, díj fizetés mellett, meghagyatik.

A szesz és pálinka-készlet ilyeszerű számbavétele után: a 9 tagú bizottmány kötelessége, hogy 8 nap alatt megállapítsa a feltételeket, melyek mellett a pálinka-kezesmárlási jog, megkívántatott mennyiségű helyen, haszonbérbe adassék.

A lepecsételt edények fölbontása tilos, — bejelentés, illetőleg díj-fizetés után azonban a fölbontás megtörténhetik.

A lehető csempészet meggátolása a négy negyed-biztos tiszte, kik egy pandurral az árusoknál bármikor a magánosoknál, egy város rendőri közeg kíséretében csak nappal, megjelenhetnek a megdíjazás ellenőrzése végett. Az ellen-szegülők, vagy csempészek először 12, másodszor 24 s így tovább 12, frttal emelkedő bírságra büntetnek, mely büntetés fele a följelentő, negyede a végrehajtó, negyede a városé, — az elkövetett csempészeti tárgy az üzleté.

Az összeíró bizottság működésénél is egy hatósági tisztviselő jelenléte szükséges.

\*) Mutatvány Koós Ferencznek sajtó alá rendezet t újabb történelmi dolgozataiból. Megjelenik 1870. febr. 1. Maros-Vásárhelytől, Imreh Sándornál. Ára 1 frt.

\*\*) Istoria Kimpulungului. Bukarest 1855.



A 9 tagu felügyelő bizottmány tagjainak napi díj jár, — és pedig minden szolgálati nap után 2 frt., a jegyzőnek 3 frt. — a határozatképes gyűlés-tartásra 5 tag jelenléte igényeltetvén. A 9 tagu bizottmány egy-egy tagja minden nap működik a hivatali helyiségben 8—12 és 2—6 óráig, mint napibiztos, az árulási utalványok kiállítására 3 frt, napidijért. A pénztárnoki teendők — kísérletképen — a városi pénztárnokra bizatnak, a begyűlendő pénzekről külön számadást terjesztvén a felelős felügyelő bizottság elé, évi 200 frt. díjért. A 4 negyedbiztos évi fizetése 500—500 frt; a 10 panduré 300—300 frt, — a naplószerű számadás havonként a képviselő testület elé terjesztendő, kiadások után megmaradó pénzösszeg takarékpénztárilag levén gyümölcsösztetendő, miután e megdíjaztatás után bejövő pénz — ezuttal — a város kiadásaira nem fordíthatatik.

A bizottmányi dolgozat aztis javaslatba hozta hogy az u. n. nemes telkek tulajdonosai közül azok, kik telkeiken korcsmároltatni ohajtanak, ezen jogért ugyananyit fizessenek, mint a polgári telkek tulajdonosai. A képviselő testület ugyan magáévá tette ez indítványt, a foganatosítási engedélyt azonban a nm. minisztériumtól kívánja feliratilag kikérni.

A 9 tagu felügyelő bizottmány tagjainul megválasztattak az e tárgyban eddig is szép sikerrel és önzetlen fáradozatlansággal működött bizottság tagjai, u. m. dr. Knöfler Vilmos, Bodola János, Jenei Albert, Burdács Alajos, Staibl Antal, Kovács Soma, Szarvadi Lajos, Szöllösi Sámuel és Erszényes Elek. E bizottmány maga választ magának, saját kebeléből, elnököt, al-elnököt és jegyzőt.

Koronázza siker működésüket!

—Sz.

## KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A miniszterválság most már hivatalosan is kezdetét vette. Napoleon császár elfogadta miniszterei lemondását, s Ollivier képviselőt bízta meg „egyöntetű” miniszterium alakításával. Így, ha a szó tetté válik „az épület betetőzve” leend, s az alkotmányos kormányelv győzött Franciaországban; mert Ollivier képviselő nem egyik vagy másik elvtársával lép be a kormányba, de meg van bízva, hogy elvtársaival, a törvényhozótest többségére támaszkodható kormányt állítson. Most már az a kérdés: sikerül-e a megbízást végrehajtani? Kénytelenek vagyunk a hírlapok eddigi tudósításai után, egyelőre nemmel felelni. Korábbi pártfelei, kik darabig vele együtt haladtak, most vonakodnak vele egykézre működni, s a miniszterium még nem alakulhatott meg.

A kamra e hó 10-éig elnapolta magát.

SPANYOLORSZÁG-ban a köztársaságiak ismét mozognak. Közelebből Madridban nagy gyűlést tartottak, hol több köztársasági kitűnőség között, a francia Louis Blanc is befolyt a tömeg lelkesítésére.

TÖRÖKORSZÁG. A szultán és egyiptomi alkirály között ismét élesedik a viszony. Berlin lapok szerint: a viszály csak most kezd komolyabb szint öltetni, minthogy az alkirály vonakodik a szulán által követelt fegyvereket és hajókat kiadni. A dolgot az angol külügyér is fontosnak látja, mert a konstantinápolyi angol nagy követnek, ki Florenczben időzött, sürgős parancsot küldött, hogy azonnal állomására siessen.

OLASZORSZÁG. Azon hatásra, de nem hitelre is, számított hirt röpitette világgá egyik lap: „hogy a pápa, a csalhatatlanság hitezikké emelését nem sürgeti. Ellenkezőleg. Miután látja, hogy az engedelmes többséggel mindent kivihet még azon biztosításokkal sem sokat törődik, melyeket annak idejében a külhatalmaknak adott, s melyek szerint, semmi olyasról nem lesz szó, mi a kormányokat nyugtalanságba ejthetné,

nem csak, de közelebből azt is nyilvánította volna: hogy a Syllabus is teljesen hitezikké kell tenni, egyéb kérdésben inkább lehet valamit engedni.

E közben, növekedő ellenzék szervezkedik. Mindjárt az első ülés estéjén kitűnt, hogy mintegy 150 püspök van a Syllabus ellen, azaz, 150 püspök van, kik a korszellem s egyház közti különbségeket kiegyenlíteni akarva, a tudomány elősmert igazságait az egyházba is bevinni kívánják. A jezsuitáknak azonban, ez sem okoz sok gondot, mennék a maguk útján. — A ki hátul marad, tegye be az ajtót, — ha rá ér, — gondolják.

### Közönség köréből.\*)

#### Egy kérdés

*t. Fogarasi Dániel urhoz, mint a mezőbánd-sámsondi járási egyes-bírájához, melyre egész tisztelettel felvilágosítást kérek.*

Az ügy, melyben kérdést tenni bátorodom, a mező-madarasi Eketén, f. hó 6-án meggyilkolt Vas András, két gyermekes apá gyilkosainak ügye — s melyet én annyi százakkal együtt sehogy sem értek. Ugyanis egy apa, fia és neje előre felkészülve, közösen hajtják végre a bűntényt Vas Andráson. Bizonyosság erre 3 szemtanu, kik a szerencsétlen áldozattal egy társaságban mentek a leselkedő gyilkosok kapuja előtt haza felé, s az útlegekből bőséges részt kaptak ök magok is. A T. E. bíró ur a helyszínére kiszállván, megjelent tanukat nem kérdezi ki; a falusi előjáróság által letartoztatott három gyilkos közül az apát, ki főbűnös, fiával szabadon bocsátja s csupán a vót helyezi kereset alá, ki az egész bűntényt önként magának tulajdonítja. A mit már én a T. E. bíró ur ezen eljárásában nem értek, illetőleg, a mire egész tisztelettel felvilágosítást kérek — e kérdés: összeegyeztethető-e a törvényvel érdekelt bűnügyben:

1-ör a megjelent tanuk kihallgatás nélküli elutasítása?

2-ör a falusi előjárósága által azonnal befogatott bűnös apának és fiának a helyszínén kibocsátása s mind e napig teljes szabadon hagyása?

3-ör a vőnek társaiért is magára vállalt bűnhődése?

Nem kötekedési viszketeg készit engem e kérdésre; hanem a közérkölcsliséget előmozdítani szerető hazafiai érzetem.

Mező-Madaras régebb egyike vala a derék hirben álló községeknek; de korunkban nem telhetik el már egy év sem anélkül, hogy egy-két gyilkossági eset s enémű meghiusult merényletek fel ne háborítanák nyugalmunkat. Pár év előtt szinte áldozatává estem én is egy ily merényletnek; s hova tovább, gyászosabb lett helyzetünk; úgy annyira, hogy már ma — a személy többé nincs biztosítva. Ítéltje bárcsak meg a T. E. bíró ur és az olvasó, állításomat egyszerűen e hó borzadalmas eseményeiből.

Ugyanazon napon, melyen Vas András megöletett, a falutól pár száz lépésnyi távolban, az uton, egy lóháton hazafelé jövő öt gyerekes apát, az esti homály védve alatt, két botos életveszélyes ütegekkel bántalmazott, s ha lova futásnak nem ered, menthetlenül meggyilkoltatik. Nehány nap múlva egy más polgártársunkat is hasonló veszély fogta körül mezei útjában; szerencséjére, akkor csak lovának szemét ütötték ki, tegnap éjjel azonban, házába bahalolva, első álom idején, a neki szánt részt is, kiszolgáltatták kamatosítól: s csak különös szerencséje mentette meg a fővesztéstől. Ma estve ismét egy becsületes, jóra való ifjut, az utcán hazafelé haladva, ismeretlen alakok kegyetlenül megkínóztak, s ha a zajra nem fut ki a szomszédság: ki tudja, nem történhetett volna halál is?

Mi lesz belőlünk, ha mind így? — Kérek illető helyeken, valahára egy kevés figyelmet. A T. E. bíró ur pedig engedje remélnem, hogy hozzá intézett speciális kérésre becses felvilágosítását nem fogja megtagadni tőlem s e lap t. közönségétől.

Mező-Madaras, decz. 26. 1869.

**B. Ferencz József,**  
ref. pap.

\*) E rovat alatt közlöttekért csupán a sajtó-hatósággal szemben vállal felelőséget a Szerk.

## Színház.

○ Szombaton, 1870. január 1-én: Szigetinek „Jegy-gyűrű” című, 3 felvonásos eredeti népszínműve adatott, szép számú közönség előtt. — Az előadást görögtűzzel világított allegorikus képlet előzte meg, újévi üdvözlétül, a hanyatló és most születő évet ábrázolva. — A darab maga sokkal inkább komoly, érzélgős dráma hosszú czifra monologokkal, lányrablással, méregpohárral, mint szoros értelemben vett népszínmű, s az utóbbi elemből jóval kevesebb van benne, mint a mennyi a darab érdekében kívánatos lett volna. S a mi van is e nemben, alig látszik az egészszel szerves összefüggésben lenni, s csak mint küldiszmény, sallang jelenik meg mintha csak azért volna ott, hogy Vig Terka (Erdélyi Hermin) és Surányi Laczi (Bogárdi) egy pár jól ismert népdalunkat elénekelhessék. közepeszerű hatással. — A népies alakok közül a Píros Mártoné érdemel figyelmet, melyet Kendi — ha nem is épen tőle megszokott ügyességgel — de elég jól s kellő mérséklettel adott. Ilon a bakony rózsája, az erdőbíró leánya, Kendiné volt, s feladatát kellő figyelemmel és igyekezettel oldotta meg; különösen a 3-ik felvonás azon jelenete, midőn a grófi rabló kastélyából menekülve otthon, a vadászlakban újra megjelenik, s a legrosszabbat sejtő atya haragja előtt magát igazolni törekedve, a bűn külszínének lemosására nyújtott pisztolyt atyja kezéből elfogadja, igen jól sikerült, s itt az atya, Dernői, is eltalálta a helyes hangot. — Hanem bizon az itt említettekén kívül a többiek, nem voltak ezuttal valódi szerepkörükben. — Kopeczky (megyei főbíró) midőn változatlanul, egyformán csengő páthosszával kezd declamálni, társalogni mint széptevő, legjobb akarat mellett sem találhatjuk kellemes jelenségnak; Gáspár (Ecsey gróf) ma émelgyősebb, unalmasabb szerelmes volt, mint máskor — Aradi az Imrefi alispán féle komoly szerepekben nincs otthon, s még a szorgalmas és a maga szakmájában élvezhető Gáspárné (Imrefi lánya) sem találta belé magát, különben is hálátlan szerepébe s a megcsalt szerető kétségbeesését, hűtlen csapodár kedvesén való bosszuállását nem tudta úgy visszatükrözni, hogy az a kellő hatást teghesse; méregkeverési jelenetében pedig figyelmetlen kanál csörgetésével az illusiót tótáliter tönkre tette. — Körösit végül komolyan meg kell rónunk, hogy Kobak rector szerepéből, különösen a részegségi jelenetben, melyet egészen a „karzat”-i közönség számára és kedvére látszott végtelenre nyújtani — valódi torzalakot csinált, melytől minden miveltebb izlésű néző unalommal fordult el. — Egyáltalán ez est nem tartozott, műélvezet tekintetében, a jobbak közé.

## VEGYES.

\* A királyné ő Felségét e hó közepére várják vissza Rómából, mikor a király elébe megy Triesztbe, fogadására.

\* Veszely Károly, helybeli esperes-plébános, ki az irodalom terén is jó hangzsn nevet szerzett magának egy, két hetenkint megjelenő, ismeretterjesztő lapot szándékszik megindítani. Üdvözljük t. collegánkat.

\* A népszámlálási munkálatok nagy igyekezettel folytattnak városunkban, mely 20 számláló-kerületre s tíz bizottságra van felosztva. A képviselőtestület által a népszámlálásra megszavazott 500 frtból mind a számláló ügynököknek, mind a biztosoknak 10—10 frt kiadása határozottatott.

\* A marosvásárhelyi kir. ítélő táblához fogalmazónak: Kain Hugó, segédfogalmazó, segédfogalmazónak: Varga György, joggyakornok; végre joggyakornoknak Csiki Gyula eddig díjtalan joggyakornok neveztetett ki.



\* **Geiger Izidor Albert** mai (Lénárt Károly termében tartandó) hangversenyének műsorozata: 1. Sonata hegedűre és zongorára Beethoven-től. előadják Mentovich Gy. és Geiger. 2. a) „A bajnok nője”, Geigertől, b) „Wohin” Schubertől, éneklí Vályi G. 3. a) Intermezzó Schumantól, b) Romance Schumantól, c) Tarantelle Chopintól, előadja Geiger. 4. Kettős dalok, Mendelssohntól, éneklí Kis Bálintné uraszony és Vályi G. 5. Air varié, Beriotól előadja hegedűn Mentovich Gy. 6. „Don Juan” ábránd Lisztől; előadja Geiger. 7. Magán dal a „bűvös vadász”-ból, éneklí Kis Bálintné uraszony. 8. a) Etude, Chopintól, b) Moment musical, Schubertől, c) „Erlkönig”, átírva Lisztől, előadja Geiger. — Jegyek előre vált-hatók Wittich József könyvkereskedésében. — Elsőrendű zártszék (emeleten vagy földszint) 1 frt. — Másodrendű 70 kr. — Bemenet 50. kr. — Kezdet 7 órakor.

\* **A helyi ref. egyházban népesedési** mozgalom, a most lefolyt 1869-ik évben a következő számokat tünteti föl: Születtek és kereszteltettek 1868-ban fiú 124, leány 120, együtt 244. 1869-ben fiú 112, leány 132, együtt 244. Tehát a közelebbi két évben a szülöttek száma egyenlő; csak hogy 1868-ban 4-gyel több fiú, 1869-ben pedig 20-szal több leány született; meghalt 1868-ban 120 férfi, 98 nő, összesen 218; 1869-ben 141 férfi 102 nő, összesen 243. E szerint az 1869-dik évben a szülöttek száma egygyel több a halot-takénál, de 1868-czal összehasonlítva, több halt el 25-tel. Eskettetett 1868-ban 68 pár, 1869-ben 67 pár, — tehát egy párral kevesebb, mint a múlt évben. A helyi országos kórházban maradt

az 1868. évről 60 beteg, vétetett fel az 1869-ik évben 633, a mi összesen 693-at tesz; ezekből meggyógyult 565, kiment, mint gyógyíthatatlan 12, meghalt 55, maradt az 1870-ik évre 61 beteg.

\* **A városunkban működő szintársu-lat** zsebkönyvből látjuk, hogy a Novák Sándor igazgatása alatti társulat áll 12 férfi, 9 nő és 2 gyermek tagból.

\* **Heckenast Gusztáv** pesti könyvkiadó a következő új és csinosan kiállított műveket küldte be szerkesztőségünkhez: *Gazdasági műszaki vegytan*, kézikönyv felsőbb gazdasági tanintézetek hallgatói, gazdák és iparosok számára, írta *Wagner László*, műegyetemi tanár. A közélet számára irt gyakorlati könyv (1 — XVI és 1 — 423 lap) sok szép képpel, nem ajánlható eléggé a fentkítettnek. Ára 4 frt. — *A váltó történelme*, a legrégibb időkől korunkig, írta dr. *Degen Gusztáv*, jogakadémiai r. tanár. Ára 2 frt 60 kr. — *Harctan* (Taktik), írta gr. *Pongrácz Károly*, a hadtudományok tanára, 2-ik és 3-ik kötet; egy-egy kötet ára 1 frt. — *Az 1865. és 1868-ik évi törvények és az azokra vonatkozó min. rendeletek gyűjteménye*. Közli *Szeniczey Gusztáv* m. váltó-feltörvényszéki bíró. 5-dik füzet, ára 1 frt, és a 2-dik köt. 1-ső füzet, 1 frt. — *Barátfülek*, antiklerikális dolgok, írta az esztergomi érsek engedelmé nélkül *Paparmorgó*. 1-ső füzet, ára 80 kr. — *Indiai tündérmesék*, érdekes olvasókönyv az érettebb ifjúság számára, angol után közli *Vambéry Ármin*, a híres keleti utazó; 24 érdekes mese van benne, 352 lapon; ára a diszesen kiállított kötetnek 2 frt. — *Tarka világ* érdekes regény és ismeretterjesztő folyóirat, sok képpel, szerkeszti *Al-*

*dor Imre*; 17—23 füzet ára egy-egy füzetnek 25 kr. Mind e kiadványokat ajánljuk a t. olvasó közönség figyelmébe.

#### Főhivás.

A marosvásárhelyi „Egyenlőség-kör” 1870. január 9-én d. u. 3 ó. helyiségében rendes közgyűlést tartand, melynek főbb tárgyai tisztújítás, számadások végellátása, alapszabályok módosítása, — mire a tagok ezennel meghivatnak.

M.-Vásárhelyt 1870. jan. 2-án az elnökség által.

\* **Hibaigazítás.** Mult számunk Belföld rovatában az erzsébetvárosi tudósításban következő sajtó-hibák kiigazítását kérjük: A 2-dik hasáb 5-ik sorában „az hogy” helyett: „az nagy”; 18-ik sorában „két fegyelmi” helyett: „hét fegyelmi”; 19-ik sorában „képviselők” helyett: „tisztviselők”; 23-ik sorában „egy havi” helyett: „fél havi”; 27-ik sorában „behatás” helyett: „belátása”; 30-ik sor. „pihenve” helyett: „pihente”; 40-ik sor. pedig „Hosszúcs” helyett: „Hasonló” olvasandó. Az illető cikk későn jutván kezeink közé: éjjel szedtetett ki s ez oka a tetemes számú sajtó-hibáknak.

#### Bécsi börzei árkelet.

(1870. január 3-án).

|                           |        |
|---------------------------|--------|
| 5% metalliques            | 60.70  |
| 5% nemzeti kölcsön        | 70.80  |
| 860 államkölcsön          | 100.20 |
| Bankrészvény              | 748.—  |
| Hitelrészvény             | 271.75 |
| London                    | 123.35 |
| Ezüst                     | 120.75 |
| Arany                     | 5.81   |
| Földt. ment. kötvény erd. | 75.25  |
| „ „ „ magyarh.            | 79.—   |
| „ „ „ horvát-slavon       | 83.50  |

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:  
**Szász Béla.**

## HIRDETMEÉNYEK.

(71)

13--25

Legdicsőbbnek tapasztalt s legkedvezőbb sikerrel megpróbált

**Dr. Béringuier L.**  
**korona-szesze**  
(vagy a kölni víz quintessen-tiája.)  
1 eredeti üvegcsé ára 1 frt 25 kr. és a 75 kr.

Legkiválóbb minőségben, nem csak mint igen kellemes szagos és mosdó víz, hanem úgy is, mint az élet-szellem ébresztésére s az idegek erősítésére szolgáló dicső gyógyszeres segélyszer.

**Dr. Suin de Boutemard**  
**illatos fogpásztája,**  
1/1 és 1/2 csomagokban ára 70 és 35 kr.  
A legolcsóbb, legkényelmesebb s legbiztosabb tisztítószert a fogak és foghús épségben tartására; ezen pásztá egyidejűleg az egész száj-üregek igen jótékony frisséget kölcsönöz.

**Dr. Béringuier L.**  
**növényi hajfestőszere**  
tokban, kefécskével és csészével, teljes készlet, ára 5 frt.

Mint a célnak teljesen megfelelő és általában ártalmatlan szer ismertetett el a haj és szakáll, valamint a szemöldöknek bármely tetsző árnyalatban tartós festésére.

**Dr. HARTUNG**  
**chinahéj-olaja,**  
a haj fenntartására és szépi-tésére (bepecsételt s bélyeg-zett üvegcsében ára 85 kr.)  
**Dr. HARTUNG**  
**növény-hajkenőcse,**  
a hajnöves újraélesztésére és élesztésére, (bepecsételt, bélyegzett üvegtegyekben, ára 85 kr.)

A fentebb elősorolt, hasznos voltuk és szilárdságuk által annyira kedveltekké vált különle-ges cikkek, a valódi minőségérti jótállás biztosítása mellett, Maros-Vásárhely városára nézve egye-dül s kizárólag kaphatók:

Fogarasi J. Demeternél; Beszterezén; Kelp Frigyes, Dietrich és Fleischernél; Deézsen: Krémer Sámuelnél; Nagy-Enyeden: Horváth Ferencznel; Kolozsvárt: Wolf János és Engel József gyógyszer-tárá-ban; Segesvárt: Misselbacher J. B. és fiainál; Sz. Udvarhelyt; Kauntz J. A. gyógyszer-tárában; Szamos-Ujvárt: Placintár és fiainál; és Tordán: Rigó J. Fridriknél.

**Dr. BORCHARDT** orvostudor  
illatos

**növény-szappana,**

a bőrszín szépítésére és épségben tartá-sára, megpróbálva, minden aféle bőrszény ellen, ajánl-ható továbbá mindennemű fürdőlél sikeresebb eredmén-yel, — bepecsételt eredeti csomagokban, ára 42 kr. —

**Dr. LINDES tanár**  
**növényi rudas-hajkenőcse**

előmozdítja a haj fényét és ruganyosságát s egyszer-smind a fejtető szilárdítására is igen alkalmas; — ere-deti darabokban, ára 50 kr. —

**Balzsamos olajbogyó-szappan;**

mint enyhe s egyuttal hatályos napi mosdószert még a leggyöngédebb bőrű hölgyek és gyermekek számára is a legjobbnak ajánlandó; — ered. csomagokban ára 35 kr. —

**Dr. Béringuier**  
**növénygyök-hajolaja,**  
hosszabb használatra elégséges üve-gekben, ára 1 frt,

a legalkalmasabb növényi alkotrészekből összeállítva a haj és szakáll fenntartására, erősítésére és szépítésére, s az oly kellemetlen fejkorpa és bőrmoha képződés eltávolítására.

**Dr. KOCH**  
**növény-czukorkái,**

(eredeti dobozokban, ára 70 és 35 kr.)  
Ezen, a legkiválóbban alkalmas fű-és növénynedvekből állapotottságra hoz-zott növényczukorkák, a legelismertebb véleményezések nyilváníatásával talál-koznak és különösen köhögés, rekedtség, torokbántal-mak, elnyálkásodások stb. eseteiben csillapítólag hatnak.

(1)

1—3

### Eladó

2800 véka 1868-beli szép tö-rökbúza, 500 véka rozs, 300 veder 1865, 1866, s 1867-beli bor. Értekezhetni M.-Vásár-helytt, ügyvéd **Benkő Jó-zsef** urnál.

(2)

1—3

Nemes Torda város hatá-rán 120 holdból álló szántó és kaszáló „Benyei”-féle birtok, a városban lévő kő-épületes telekkel, 1870. ápril 24-kétől kezdődőleg haszon-bérbe kiadó vagy örök áron eladó, — értekezhetni Tordán törvényszéki ülnök **Ména-sági György** vagy Maros-Vásárhelytt ügyvéd **Benkő József** uraknál.